

TESTAMENT & OVERLIJDEN

NIEUWE
EDITIE
met cijfers
2015

CISKA SIKKEL-SPIERENBURG

Testament & overlijden

CISKA SIKKEL-SPIERENBURG

TESTAMENT & OVERLIJDEN

8^e, herziene druk, mei 2015

© 2015 Consumentenbond, Den Haag

Auteursrechten op tekst, tabellen en illustraties voorbehouden

Inlichtingen Consumentenbond

Auteur: Ciska Sikkels-Spiereburg

Eindredactie: Georgie Dom

Grafische verzorging: PUUR Publishers

Illustraties/infographics: PUUR Publishers

Foto's: iStockphoto

ISBN 978 90 5951 3211

NUR 822

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht c.q. de uitgever van deze uitgave, door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem op te treden, niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking.

De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17 lid 2, Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16B Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

Hoewel de gegevens in dit boek met grote zorgvuldigheid zijn bijeengebracht, aanvaardt de uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele (zet)fouten of onvolledigheden. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen; degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

INHOUD

1	Nalatenschapsplanning	11
1.1	Doelen	12
1.1a	Zorgen dat uw partner financieel verzorgd achterblijft	12
1.1b	Zorgen dat uw vermogen bij uw kinderen terecht komt	12
1.1c	Zorgen dat uw bezittingen zó worden verdeeld als u zelf wenst	13
1.1d	Belastingbesparing	13
2	Wettelijk erfrecht	19
2.1	Wie erven volgens de wet van u?	20
2.2	Wettelijke verdeling	21
2.2a	Ongedaan maken	22
2.2b	Wettelijke rechten langstlevende	23
2.2c	Welke kinderen zijn erfgenamen?	24
2.2d	Legitieme portie	25
2.2e	Wilsrechten	25
2.2f	Wettelijke verdeling en eigen onderneming	26
3	Testamenteir erfrecht	27
3.1	Leve het testament	28
3.1a	Samenwoners	29
3.1b	Alleenstaanden en mensen met een latrelatie	29
3.1c	Kinderloos echtpaar	30
3.1d	Ongedaan maken van de wettelijke verdeling	30
3.2	Nuttig om te weten	30
3.2a	Hoe maak ik een testament?	30
3.2b	Kosten testament	33
3.2c	Testament herroepen of wijzigen	34
3.2d	Executeur	34
3.2e	Voorwaardelijke making	38
3.2f	Legaat toekennen	39
3.3	Testamentvormen	40
3.3a	Testament met ouderlijke boedelverdeling	40
3.3b	Testament met wettelijke verdeling als basis	40
3.3c	Vruchtgebruiktestament	44
3.3d	Tweetrapstestament	47
3.3e	(Super)turbotestament	49
3.3f	Keuzelegaatstestament	49
3.3g	Menutestament	50
3.3h	Goeddoeltestament	51
3.3i	Ondernemerstestament	51
3.3j	Voogdijtestament	52

3.4	Clausules	53
3.4a	Uitsluitingsclausule	54
3.4b	Inbrengclausule	55
3.4c	Wilsrechtenclausule	56
3.4d	30-dagenclausule	56
3.4e	'Ik opa/oma'-clausule	58
3.4f	Plaatsvervullingsclausule	59
3.4g	Ontervingsclausule	60
3.4h	Echtscheidingsclausule	61
3.4i	Bewindvoerdersclausule	61
3.5	Het ideale testament?	61
4	Praktische regelzaken	63
4.1	Persoonlijk memorandum	64
4.2	Euthanasie en donorregistratie	64
4.3	Uitvaartverzekering	65
4.3a	Twee soorten	65
4.3b	Premie	66
4.3c	Natura-uitvaartverzekeringen	66
4.3d	Kapitaalverzekeringen	68
4.3e	Andere aandachtspunten uitvaartverzekeringen	69
4.3f	Uitvaartverzekering en de fiscus	70
4.3g	Wel of geen uitvaartverzekering?	71
5	Direct na een overlijden	75
5.1	Aangifte van het overlijden	76
5.1a	Akte van overlijden	76
5.2	Regels rondom de uitvaart	77
5.2a	Balseming	78
5.2b	Overlijden baby	78
5.2c	Identificatie en registratie	78
5.3	Contact met de uitvaartondernemer	78
5.3a	Welke uitvaartondernemer?	79
5.4	Wensen van de overledene	80
5.4a	Aanwijzingen uitvaart	80
5.4b	Donorregister	81
5.4c	Terbeschikkingstelling	82
6	De uitvaart	83
6.1	Afspraken met de uitvaartondernemer	84
6.2	Standaard of anders?	85
6.3	Verzorging en opbaring	86
6.4	Grafkisten	86
6.5	Kennisgeving van overlijden	87
6.5a	Drukwerk	87
6.5b	Rouwadvertentie	87
6.6	Vervoer en rouwstoet	88
6.7	Bloemen	88

6.8	Afscheidsbijeenkomst	89
6.8a	Toespraken	89
6.8b	Muziek	90
6.8c	Beeld- en/of geluidsopnamen	90
6.8d	Condoleanceregister	90
6.8e	Herinnering op papier	91
6.8f	Enkele praktische punten	91
6.9	Kosten	92
6.10	Begrafenis	94
6.10a	Algemeen graf	94
6.10b	Eigen graf	95
6.10c	Grafkostenonderzoek	97
6.10d	De grafsteen	98
6.10e	Bovengronds begraven of bijzetten	99
6.11	Crematie	100
6.11a	Asbestemming	100
6.12	Samenkomst na de uitvaart	102
6.13	Verskillende godsdiensten en levensovertuigingen	102
6.14	Nieuwe ontwikkelingen	102
6.14a	Lijkbezorging	103
6.14b	Online	105
6.15	Afwikkeling van de uitvaart	105
6.15a	Klacht over de uitvaartondernemer	105
6.15b	Klacht over de uitvaartverzekering	106
6.15c	Kosten van de uitvaart hoger dan de financiële middelen?	108
7	Afwikkeling van het overlijden	109
7.1	Verklaring van erfrecht	110
7.1a	Aanvaarden of verwerpen	111
7.2	Welke instanties moeten worden geïnformeerd?	112
7.3	Bankrekeningen en creditcards	113
7.3a	Bankrekening op naam van de overledene	113
7.3b	En/of-rekening	114
7.3c	Creditcard	115
7.3d	Spaar- en effectenrekeningen	115
7.3e	Bankkluis	115
7.4	Kredietinstellingen	115
7.4a	Hypothecaire schuld	116
7.5	Werkgever	116
7.6	Uitkeringsinstanties	116
7.6a	AOW	117
7.6b	ANW	118
7.6c	Participatiewet	118
7.6d	WUV	119
7.7	Pensioenfondsen of pensioenverzekeringsmaatschappij	119
7.7a	Wezenpensioen	120
7.7b	Hoogte	120
7.8	Verzekeringen	120

7.8a	Schadeverzekeringen	121
7.8b	Levensverzekeringen	121
7.9	Huurwoning	122
7.9a	Rechten achterblijver	122
7.9b	Huurtoeslag	123
7.10	Lokale heffingen	124
7.10a	Afvalstoffenheffing en rioolheffing	124
7.10b	Zuiveringsheffing en watersysteemheffing	124
7.10c	Onroerendezaakbelasting (OZB)	125
7.11	Auto	125
7.11a	Kenteken en motorrijtuigenbelasting	125
7.11b	Autoverzekering	126
7.12	Abonnementen en lidmaatschappen	127
7.13	Post	127
7.14	Huis leegmaken	127
7.15	Voogdij kinderen	127
8	Afwikkeling van de nalatenschap	129
8.1	Waaruit bestaat de nalatenschap?	130
8.2	Verdeling van de nalatenschap	130
8.3	Erfbelasting	131
8.3a	Indienen van de aangifte erfbelasting	131
8.3b	Waarde van de nalatenschap voor de erfbelasting	132
8.3c	Vrijstellingen erfbelasting	132
8.3d	Tarieven erfbelasting	134
8.3e	Afhandeling aangifte erfbelasting	134
8.4	Bezwaar, beroep en andere zaken	136
8.4a	Bezwaar en beroep	136
8.4b	Proceskostenvergoeding	137
8.4c	Uitstel van betaling	138
8.4d	Kwijtschelding	138
8.4e	Ambtshalve vermindering aanslag	139
8.4f	Rente	139
8.4g	Hardheidsclausule	139
8.4h	Commissies voor de Verzoekschriften	140
8.4i	Nationale Ombudsman	140
8.5	Afwikkeling inkomstenbelasting van de overledene	140
8.6	Enkele andere fiscale gevolgen	141
8.6a	Fiscaal partnerschap	141
8.6b	Kapitaalverzekering eigen woning (KEW)	141
8.6c	Teruggave (inkomsten)belasting	142
	Bijlagen	144
	Begrippen	149
	Register	152

INLEIDING

In de volgende pagina's staat overlijden centraal: een onderwerp waar mensen niet graag bij stil staan. Toch is het nuttig dit boek een keer door te nemen. Want wat moet er allemaal worden geregeld, onmiddellijk nadat iemand is overleden? En welke zaken kunt u op iets langere termijn regelen? Hoe gaat het met uw nalatenschap als u zelf niets heeft geregeld en welke zaken kunt u regelen in een testament? Welke mogelijkheden zijn er zoal bij een begrafenis of crematie?

Wij maken u in dit boek wegwijs in de belangrijkste administratieve en financiële zaken rondom overlijden. De emotionele kant laten we buiten beschouwing. Daarvoor kunt u onder meer terecht op www.landelijksteunpuntrouw.nl.

Hoofdstuk 1 gaat over nalatenschapsplanning: wat kunt u allemaal doen om de overgang van uw vermogen naar een volgende generatie nog tijdens uw leven zo veel mogelijk volgens uw eigen wensen te laten verlopen?

In de hoofdstukken 2 en 3 beschrijven we respectievelijk het wettelijk erfrecht en het testamentair erfrecht. Het wettelijk erfrecht is van toepassing op uw erfenis als u bij leven niets heeft geregeld. Heeft u speciale wensen voor de overgang van uw vermogen en vindt u de regeling in het wettelijk erfrecht niet voldoende, dan zult u een testament moeten maken. Het grote voordeel van een testament is dat u hierin al uw persoonlijke wensen voor de vererving van uw vermogen kenbaar kunt maken. Een testament maakt er maatwerk van.

Voor dat maatwerk moet u wel weten welke mogelijkheden een testament allemaal biedt. Daarom beschrijven we in hoofdstuk 3 een aantal veelvoorkomende testamenteën en bepalingen in testamenten (de zogenoemde clausules).

Hoofdstuk 4 behandelt praktische zaken die u kunt regelen voor (na) uw overlijden. We gaan kort in op euthanasie en uitgebreider op de verschillende vormen van uitvaartverzekeringen en de fiscale gevolgen daarvan.

Tussen hoofdstuk 4 en 5 loopt een virtuele scheidslijn door het boek. De eerste vier hoofdstukken geven informatie over wat u kunt regelen in verband met uw eigen overlijden. De volgende hoofdstukken zijn bedoeld voor het geval u te maken krijgt met het overlijden van een naaste: wat moet en kunt u dan allemaal regelen?

De meest spoedeisende zaken, zoals het doen van aangifte van het overlijden bij de burgerlijke stand, beschrijven we in hoofdstuk 5. In dit hoofdstuk kunt u ook lezen over het eerste contact met de uitvaartverzorger.

Hoofdstuk 6 beschrijft de invulling van de uitvaart. Alle onderdelen van een uitvaart worden in chronologische volgorde beschreven, van de afspraken met de uitvaartverzorger tot de samenkomst na de uitvaart. U kunt de uitvaart op veel manieren een persoonlijk tintje geven; ook hierover vindt u informatie. Tot slot leest u in dit hoofdstuk wat u moet doen als u klachten heeft over de uitvaartverzorger of de uitvaartverzekering.

In hoofdstuk 7 staat beschreven waar u aan moet denken bij de administratieve afhandeling van de nalatenschap van de overledene. Welke instanties moet u inlichten, hoe regelt u het nabestaandenpensioen voor de achterblijvende partner van de overledene, op welke manier kunt u bij het saldo van de bankrekeningen enzovoort? Het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 8) behandelt de fiscale afwikkeling van de nalatenschap. Wie is erfgenaam, wat zijn de erfdelen van de verschillende erfgenamen en welke rol speelt de fiscus daarbij? We gaan hierbij globaal in op de werking van de erfbelasting; op welke vrijstellingen kunt u een beroep doen? Ook stippen we de aangifte inkomstenbelasting van de overledene aan.

De complexe gevolgen van de verdeling van de nalatenschap voor de inkomstenbelasting passen niet in het kader van dit boek en laten we buiten beschouwing. Met vragen hierover kunt u terecht op de site van de Belastingdienst en bij de Belastingtelefoon.

Aan het eind van het boek vindt u als bijlagen een voorbeeld van een codicil en van een persoonlijk memorandum. Een korte uitleg van veelvoorkomende begrippen en een register ronden de informatie af. Informatie die deels gebaseerd is op ervaringen, opmerkingen en vragen van onze leden; uit de praktijk dus.

Dit boek gaat over een moeilijk onderwerp, maar zal u daarbij van grote waarde zijn.

Ciska Sikkels-Spienburg heeft gewerkt als belastingadviseur en financieel onderzoeker bij de Consumentenbond, waarvoor ze diverse financieel-juridische boeken schreef. Momenteel is ze zelfstandig financieel adviseur.

01

NALATEN- SCHAPS PLANNING

In dit eerste hoofdstuk gaan we beknopt op nalatenschapsplanning in. Wat houdt het in en wat kun je ermee bereiken?

U bent in de bloei van uw leven. Of misschien bent u al over de helft. Wanneer het zal gebeuren, weet u niet. Maar zeker is het wel: eens zult u overlijden. Niet iets om bij stil te staan, of misschien juist wel? U kunt denken: mijn nabestaanden zoeken het maar uit na mijn overlijden. Of u kunt bepaalde plannen met uw vermogen na uw overlijden hebben en ervoor willen zorgen dat die werkelijkheid worden. Dat kan via nalatenschapsplanning. Met nalatenschapsplanning kunt u ook nu al regelen wat u wilt dat wordt gedaan als u om welke reden dan ook, niet meer in staat bent zelf uw beslissingen te nemen. Bijvoorbeeld als u in coma bent geraakt of dement bent geworden. Zie hiervoor verder het kader 'Het levenstestament' in par. 3.3j. Nalatenschapsplanning, het regelen van de overgang van uw vermogen naar uw nabestaanden op de manier zoals ú dat wilt, is het sluitstuk van elke financiële planning.

1.1 Doelen

Met nalatenschapsplanning kunt u verschillende doelen voor ogen hebben:

- zorgen dat uw partner financieel verzorgd achterblijft;
- zorgen dat uw vermogen bij uw kinderen terechtkomt;
- zorgen dat uw bezittingen zó worden verdeeld als u zelf wenst; of
- belastingbesparing.

1.1a Zorgen dat uw partner financieel verzorgd achterblijft

U kunt hiervoor vertrouwen op de wet, tenminste als u getrouwd bent (huwelijk, geregistreerd partnerschap). In de wet is namelijk geregeld dat uw achterblijvende partner na uw overlijden de gehele nalatenschap krijgt. Heeft u ook kinderen achtergelaten, dan is de wettelijke verdeling van toepassing. Ook in dat geval gaat de gehele nalatenschap naar uw partner, maar daartegenover staat een schuld aan de kinderen, de zogenoemde overbedelingsschuld.

De kinderen hebben pas recht op hun erfdelen als de langstlevende ouder is overleden. De langstlevende ouder kan met het hele vermogen, inclusief de erfdelen van de kinderen, doen wat hij wil, zonder dat de kinderen hier iets tegen kunnen doen. Dit wettelijk erfrecht bespreken we in hoofdstuk 2.

Als u niet getrouwd bent of een andere regeling voor uw achterblijvende partner of kinderen wenst, kunt u dit het beste regelen in een testament. Hierover leest u uitgebreid in hoofdstuk 3.

1.1b Zorgen dat uw vermogen bij uw kinderen terechtkomt

In hoofdstuk 3 staan enkele testamentaire mogelijkheden beschreven. U kunt ook tijdens leven al een deel van uw vermogen overhevelen naar de volgende generatie. In par. 1.1d gaan we in op de verschillende mogelijkheden.

1.1c Zorgen dat uw bezittingen zó worden verdeeld als u zelf wenst

Ook hiervoor is een testament het geschiktst. Zie hoofdstuk 3.

1.1d Belastingbesparing

Er bestaan testamenten waarbij u kunt regelen dat uw vermogen op de meest fiscaalvriendelijke wijze vererft. Zie hiervoor hoofdstuk 3. Maar belastingbesparing wordt ook – en eigenlijk nog meer – bereikt door schenkingen tijdens uw leven.

Schenken (en belasting besparen) tijdens leven

Door periodiek, bijvoorbeeld jaarlijks, te schenken aan uw naasten of goede doelen, kunt u alvast een voorschot geven op uw erfenis. U kunt door de spreiding in jaren steeds een zodanig bedrag schenken dat de begiftigde (degene aan wie u schenkt) bij uw overlijden geen of zeer weinig erfbelasting is verschuldigd – als deze begiftigde ook uw erfgenaam is. Door tijdens uw leven al vermogen over te hevelen, zorgt u ervoor dat er straks bij uw overlijden minder in uw nalatenschap blijft. Schenkingen aan goede doelen zijn altijd belastingvrij.

Ook erfenissen aan goede doelen zijn belastingvrij, zodat bij een schenking aan een goed doel niet zozeer de belastingbesparing een doel zal zijn, maar meer het genoegen te zien waar uw geld naar toe gaat en wat ermee wordt gedaan.

In de meeste gevallen wordt schenken tijdens leven gedaan aan de eigen kinderen; hiervoor bestaan ook de meeste vrijstellingen in de schenkbelasting.

Vrijstelling voor de schenkbelasting

De belangrijkste vrijstellingen voor de schenkbelasting zijn (bedragen 2015):

- Als ouders aan kinderen schenken, hebben de kinderen een vrijstelling van €5277. Deze vrijstelling geldt per kalenderjaar. Als in een kalenderjaar meer schenkingen worden gedaan, worden alle schenkingen bij elkaar opgeteld. Als meer wordt geschonken dan de vrijstelling, is slechts het meerdere belast: 10% als het restant onder de €121.296 blijft en 20% daarboven.
- Kinderen kunnen tussen hun 18^e en 40^e jaar een beroep doen op een eenmalig hoge vrijstelling, bij een schenking van hun ouders. Deze eenmalig hoge vrijstelling bedraagt €25.322. Als meer wordt geschonken dan de vrijstelling, is slechts het meerdere belast: 10% als het restant onder de €121.296 blijft en 20% daarboven.
- Kinderen kunnen tussen hun 18^e en 40^e jaar een beroep doen op een eenmalig verhoogde vrijstelling bij een schenking van hun ouders van €52.752. Voorwaarde is wel dat dit bedrag moet worden aangewend voor de aankoop, verbouwing of verbetering van een huis of voor het volgen van een dure studie (een studie die minimaal €20.000 per jaar kost). Het bedrag mag ook worden gebruikt voor het aflossen van een schuld ten behoeve van de eigen woning,

zoals een hypotheek, of het aflossen van een restschuld na verkoop van een woning. Maar voor het aflossen van een studieschuld kan deze schenking niet worden aangewend.

Is de schenking bedoeld voor de betaling van de kosten van een studie, dan moet de schenking bij notariële akte worden gedaan.

Deze en de hiervoor genoemde vrijstelling kunnen niet bij elkaar worden opgeteld: er kan dus slechts op één van beide een beroep worden gedaan.

Er geldt hiervoor een overgangsregeling. Als vóór 1 januari 2010 gebruik is gemaakt van de eenmalig hoge vrijstelling, mag alsnog het resterende deel van de verhoogde vrijstelling voor de eigen woning worden geschonken (€27.432). Als meer wordt geschonken dan de vrijstelling, is slechts het meerdere belast: 10% als het restant onder de €121.296 blijft en 20% daarboven.

- Alle overige schenkingen (dus ook aan de partner en kleinkinderen) genieten een vrijstelling van €2111 per kalenderjaar. Als meer wordt geschonken dan de vrijstelling, is slechts het meerdere belast. Bij de partner is dat 10% als het restant onder de €121.296 blijft en 20% daarboven; bij kleinkinderen 18% als het restant onder de €121.296 blijft en 36% daarboven; bij anderen 30% als het restant onder de €121.296 blijft en 40% daarboven.
- Schenkingen aan Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI's, zoals kerken, goede doelen) en aan Sociaal Belang Behartigende Instellingen (SBBI's, zoals sportorganisaties) zijn volledig vrijgesteld van de heffing van schenkbelasting.

Schenkingen aan uw kinderen

Er zijn diverse manieren om jaarlijks alvast een deel van uw vermogen aan uw kinderen over te hevelen.

- U kunt jaarlijks het maximaal vrijgestelde bedrag van €5277 (cijfers 2015) aan uw kinderen schenken, bijvoorbeeld van hand tot hand of via een bankoverschrijving of door het kwijtschelden van een schuld. Dit vrijgestelde bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Zolang u met uw schenkingen beneden de vrijgestelde bedragen blijft, hoeft u geen aangiftebiljet in te vullen.
- Als uw kinderen in de leeftijd tussen 18 en 40 zijn, kunt u hen eenmalig een hoger bedrag schenken met een beroep op de eenmalig hoge vrijstelling van €25.322 in 2015. Ook dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Als u van deze vrijstelling gebruikmaakt, moet u een aangiftebiljet aanvragen en invullen.
- U kunt uw kinderen in de leeftijd tussen 18 en 40 jaar eenmalig een bedrag van €52.752 schenken (in plaats van de hiervoor genoemde eenmalig hoge vrijstelling). Dit bedrag moeten zij aanwenden voor de eigen woning of voor het betalen van een dure studie. Voor deze eenmalig verhoogde vrijstelling geldt dat u een aangiftebiljet moet aanvragen en invullen als het verhoogde bedrag voor een studie wordt gebruikt. Op de site van de Belastingdienst,

www.belastingdienst.nl, is overzichtelijk aangegeven onder welke voorwaarden u gebruik kunt maken van deze eenmalig verhoogde vrijstelling.

- Als u minder tijd (van leven) heeft om jaarlijks relatief lage bedragen aan uw kinderen te schenken, kunt u overwegen uw kinderen het maximale bedrag van de eerste tariefschijf te schenken. Over dit bedrag zijn uw kinderen slechts 10% schenkbelasting verschuldigd. Omdat uw kinderen ook recht hebben op een jaarlijkse vrijstelling van €5277 (cijfers 2015), kunt u jaarlijks het maximum van de eerste tariefgroep (= €121.296) + €5277 schenken. Maar gezien de hoogte van dit bedrag zal dit voor veel mensen geen reële optie zijn, zeker niet om jaarlijks te doen.

Enmalig verhoogde vrijstelling deels voor iets anders

Het bijzondere aan de €52.752 die u in een jaar belastingvrij mag schenken, is dat het bedrag niet volledig voor het huis gebruikt hoeft te worden. Dat laatste geldt alleen voor de extra verhoging van €27.432; het deel van €25.322 mag ook aan iets anders worden uitgegeven. Het verplicht te gebruiken bedrag van €27.432 voor de woning heeft wel als gevolg dat het kind over dit deel geen hypotheekrente kan aftrekken.

Tip

Belastingvrije schenking en overlijden

Heeft u kinderen tussen de 18 en 40 jaar? Dan is het goed te weten dat een schenking aan hen binnen 180 dagen vóór uw overlijden belastingvrij is (mits u binnen de grote een-malige vrijstelling blijft en uw kind aangifte doet bij de Belastingdienst). Dit is een uitzondering op de regel dat schenkingen binnen deze termijn geacht worden volgens erfrecht te zijn verkregen, dus als een soort legaat worden beschouwd (zie ook par. 3.2f).

Schenken aan een goed doel

Heeft u geen kinderen en/of wilt u uw vermogen aan bijvoorbeeld een goed doel nalaten, dan kunt u jaarlijkse schenkingen aan die instelling doen. Maar u kunt ook kiezen voor een lijfrente aan die instelling. Als u kiest voor een bij notariële akte vastgelegde lijfrente aan een erkend goed doel (met een looptijd van minimaal vijf jaar), kunt u de geschonken bedragen bovendien volledig, zonder rekening te hoeven houden met een drempelbedrag of plafond, in aftrek brengen op uw inkomen voor de inkomstenbelasting.

Schenken aan ANBI's zijn, als deze boven een bepaald drempelbedrag uit

komen, ook aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Schenkingen aan SBBI's kunt u niet in aftrek brengen op uw inkomen voor de inkomstenbelasting.

Combinatie van schenken en nalaten

Door schenkingen en een erfenis te combineren, kunt uw vermogen tegen zo laag mogelijke belastingheffing naar uw erfgenamen overhevelen. Door tijdens uw leven alvast een voorschot op de erfenis te hebben gegeven via de schenkingen, heeft u uw vermogen op het moment van uw overlijden verkleind. Er blijft dus minder over waarover uw erfgenamen erfbelasting moeten betalen.

Denk aan de rente

Wilt u uw vermogen bij leven via schenkingen aan uw kinderen overhevelen, dan moet u wel echt schenken. Met schenken op papier zonder daadwerkelijke betaling van het geschonken bedrag en zonder daadwerkelijke betaling van minimaal 6% rente per jaar bespaart u dus geen erfbelasting.

Als u overigens tot de ontdekking komt dat u één of twee jaar vergeten bent rente te betalen, kunt u dit in latere jaren nog goedmaken door alsnog de rente van die jaren én de rente daarop, te betalen.

Een andere combinatie waardoor de erfgenamen mogelijk meer van de erfenis overhouden, is die van huwelijkse voorwaarden en nalatenschap.

Bij huwelijkse voorwaarden kan zijn bepaald dat iedere echtgenoot zijn eigen vermogen heeft en dat er geen gemeenschap van goederen is. Zijn de echtgenoten getrouwd onder huwelijkse voorwaarden, dan blijft dus het deel van het vermogen dat toebehoort aan de langstlevende partner buiten de nalatenschap. Door nu in de huwelijkse voorwaarden een zogenoemd finaal verrekenbeding op te nemen, wordt bereikt dat het totale vermogen (dus ieders privévermogen) van de beide echtgenoten alsnog geacht wordt tot een gemeenschap van goederen te behoren.

Bij het overlijden moeten eerst de bepalingen uit de huwelijkse voorwaarden worden afgewikkeld. Pas daarna wordt berekend wat de omvang van de nalatenschap is. Dit kan zowel positief als negatief uitpakken: van beide mogelijkheden vindt u hierna een voorbeeld.

Het voert te ver in het kader van dit boek dieper in te gaan op de verschillende vormen van huwelijkse voorwaarden. Hiervoor verwijzen we u naar onze uitgave *Samenwonen of trouwen*.